

После недавне геј параде у Загребу, на којој је један од учесника претучен, а петоро контра-демонстраната ухапшено [\[1\]](#), у српској јавности поново је отворено питање тзв. Параде поноса, најављене за крај лета у Београду. Једна од НВО, која заступа хомосексуалце, Геј-стрејт алијанса, објавила је да ће се парада одржати 23. августа. Истога дана, ова НВО је искључена из Организационог одбора "Параде поноса 2009", због "озбиљног угрожавања безбедности учесника"

[\[2\]](#)

. Наиме, Одбор, који чине неколико геј и лезбо организација, раније је наручио Студију изводљивости о датуму и месту одржавања те манифестације. Студија је требало да утврди када, где и како безбедно организовати овај скуп

[\[3\]](#)

. Објављивањем прелиминарног датума одржавања параде, ГСА је, сматрају организатори, дала довољно времена "десничарима" да се и сами организују како би разбили овај скуп. Зато је ГСА оптужена да има "политичке амбиције", а њен председник, Борис Милићевић, да се "самопромовише"

[\[4\]](#)

.

И заиста, неке организације крајње деснице најавиле су насилну контра-акцију. Тако је Младен Обрадовић, лидер Образа, упозорио да ова организација неће седети и скрштених руку посматрати одржавање "Параде поноса" у Београду. "Сетимо се њихове монтаже - главе Патријарха Павла на телу разголићене певаљке", рекао је Обрадовић, "стављања полног органа уместо Богојављенског крста, прављења групе `Косово је сусед Србије` на Фејсбуку, проглашавања девет Југовића за педере... Ако је то слобода којој треба тежити, онда у овој земљи нема места за нас нормалне. Зато им поручујемо само - чекамо вас!" [\[5\]](#) .

Занимљиво је да је још раније објављено да ће "геј парада" имати "подршку Министарства за људска и мањинска права". Ово је најавио државни секретар у том министарству Марко Караџић, а пренео Б-92 [\[6\]](#) . Такође је и Борис Милићевић поздравио "подршку министра за људска права Светозара Чиплића" геј-паради

[\[7\]](#)

. Караџић и Чиплић нису ближе објаснили на који начин ће њихово министарство да помогне "Параду поноса". Али, сама чињеница да један државни орган помаже овакву манифестацију отвара нека важна морална и политичка питања.

Најпре, треба рећи да је учешће у мирним, пријављеним скуповима основно право сваког

човека. Хомосексуалци на то имају право, баш као и на полицијску заштиту од насилника. Нападајући и премлађујући хомосексуалце, српска екстремна десница у јавности се већ легитимисала као насилна и примитивна. Истински конзервативци, и хришћански, а поготову либерални, осуђују свако насиље и сматрају да се нереди, као приликом прве Gay Pride параде у Београду, 30. јуна 2001, не могу оправдати и не смеју поновити.

Међутим, из тога што је хомосексуална »Парада поноса« била жртва примитивног насиља 2001, и што поједине групе прете да је поново растуре 2009, не следи да не можемо имати критички став према њој, а поготово према државној потпори оваквој манифестацији. Реч је о разликовању између толеранције и прихватања. Толеранција значи решеност да никакву врсту насилности не примењујемо према ономе што нам се не допада. Али, из тога што одбијамо насиље не следи и да морамо да прихватимо и подржимо неку појаву или понашање. Поготово не значи да и државне ресурсе треба да било коме ставимо на располагање.

Основни проблем са Gay Pride парадом јесте што је она демонстрација *поноса* (што значи реч "pride"). То је управо оно што код већине људи изазива озбиљну nelaгоду. У реду је демонстрирати, као хомосексуалац, због тога што је неко пребијен или отпуштен само зато што је хомосексуалац. Али "Парада поноса" се не уприличује као протест због неког конкретног случаја кршења закона или људских права, већ као манифестација радикалног пркоса уобичајеним моралним нормама. За већину људи, наиме, има нечег погрешног у томе што неко хоће да изађе на улицу да би се опсцено понашао и показивао: »поносан сам на то што сам хомосексуалац«.

Зашто? Зато што »понос нечим« има карактер јавне нормативне поруке. Човек се поноси неким постигнућем или даром ако они на нарочито успешан начин испуњавају одређену друштвену норму. Нека је, рецимо, друштвено пожељно враћати дугове. Ако целокупни дуг вратите на време, или чак пре времена, ви ћете се тиме у извесном смислу поносити. Нека је друштвено пожељно говорити стране језике. Ако говорите пет или осам језика, ви ћете се тиме, такође, поносити. Какве, међутим, има друштвене пожељности у хомосексуализму? Већина људи ни уз најбољу вољу то није у стању да сагледа.

Заправо, пре ће бити да је тачно обрнуто. Хетеросексуалне везе су друштвено пожељније од хомосексуалних. Разлог томе је што хетеросексуалне везе омогућавају лаку, природну репродукцију друштва. Љубавне везе у којима нема деце, наравно, нису нешто што је погрешно. Ипак, оно што би било погрешно био би *понос* на бездетност. То значи да би се бездетност прогласила пожељном друштвеном нормом. А то је нешто што је елементарно супротно егзистенцији друштва и зато погрешно по оба главна правца у

етици (деонтолошком и утилитаристичком).

Хомосексуалци би зато требало да разумеју да је "хомосексуални понос" порука која се друштвеној већини, поготово у традиционалним друштвима, какво је и српско, тешко може допасти. Заправо, уколико хомосексуалци хоће промену друштвеног расположења према њима, доста је погрешно да инсистирају на »поношењу«. Они који би да изађу на улице како би се »поносили« својим сексуалним идентитетом треба да размисле не издижу ли тиме сексуални идентитет на пиједестал некакве нарочите људске вредности? И не праве ли тиме исту врсту логичке грешке (*pars pro toto*) као и оне силеције које у човеку кога премлађују не виде ништа друго до »педера«?

Понос, такође, на лош начин за саме хомосексуалце одговара на питање да ли је хомосексуализам урођен или стечен. Човек може бити поносан само на нешто што је сам изабрао, што је сам постигао. Ако сте "поносни" на свој хомосексуализам, то подразумева да је хомосексуализам ваш избор. Нисам сигуран да је то оно што хомосексуалци хоће да тврде. Напротив, они нас непрестано подучавају да је хомосексуализам нешто урођено, да је то ствар природе. Једноставно, понос на неки природни дар је или бесмислен, или је реч о прикривеној жељи да се та лична особина промовише као друштвена норма. Ако би се неко поносио на своју леворуконост, тај понос би, сам по себи, био глуп или бесмислен. Он би имао смисла само ако се леворуконост свима другима препоручује као норма коју треба да следе.

Још већи проблем настаје када држава крене да помаже неки "понос". То је онда директна порука свим грађанима да је реч о пожељном начину друштвеног понашања. Држава треба да обезбеђује ред и мир. Али, једно је ако министарство полиције штити учеснике неке легалне манифестације, а сасвим друго ако министарство правде или културе ту манифестацију финансијски, организационо или симболички помаже. Та разлика изгледа само као нијанса. Али управо та "нијанса" јесте од суштинске важности за живот у уређеној и демократској заједници.

Дакле, два закључка могу да уследе. Прво, бити цивилизован значи не реаговати насиљем на оно што нам се не допада. Ако је основна порука "Параде поноса" у супротности са нашим вредностима, своје неслагање можемо да кажемо или да напишемо, или, што је најбоље, да своје вредности јавно афирмишемо (учешћем, рецимо, у "Породичној шетњи", или некој сличној манифестацији). Али, свакако је погрешно на "нормативну провокацију", каква је ова, одговарати насиљем.

И друго, морамо да запитамо своју власт – из којих то разлога она подржава "Параду поноса"? Министарство за људска права, и господа Чиплић и Караџић, могли би да нам објасне који је општедруштвени интерес да се помогне геј-парада. Који тачно елемент "Параде поноса" они подржавају – онај нормативни или онај "антидискриминаторни"? Ако је то онај нормативни, да ли Министарство стварно жели да нам пошаље поруку како би било добро да и ми постанемо "ЛГБТ особе"? А ако, пак, Министарство подржава тврдњу хомосексуалаца да су дискриминисани, у чему се тачно састоји та дискриминација (нарочито данас, након доношења радикалног Закона против дискриминације?). Да ли то значи да Министарство спрема још неки законски (или можда чак уставни?) пројекат у корист "припадника ЛГБТ заједнице"? И да ли се тај пројекат "де-дискриминације" геј и лезбо популације случајно односи на ЛГБТ бракове и ЛГБТ усвајање?

А ако је све то тако, зашто нам онда тај свој велики "антидискриминациони пројекат" садашње власти нису предочиле још ономад, када су нас, у мају прошле године, позивали да гласамо за њих и за њихову визију "Србије у Европи"?

[1] [http://www.b92.net/info/vesti/index.php? yyyy=2009&mm=06
&dd=14&nav_category=167 &nav_id=365945](http://www.b92.net/info/vesti/index.php?yyyy=2009&mm=06&dd=14&nav_category=167&nav_id=365945) [2] [http://www.srbijan
et.rs/vesti/drustvo/17275-gej-strejt-alijansa-iskljucena-iz-odbora-parade-ponosa.html](http://www.srbijanet.rs/vesti/drustvo/17275-gej-strejt-alijansa-iskljucena-iz-odbora-parade-ponosa.html)

[3]
[http
://www.24sata.co.yu/vesti.php?id=53844](http://www.24sata.co.yu/vesti.php?id=53844)

[4]
[http://www.srbijanet.rs/vesti/drustvo/17275-gej-strejt-alijansa-iskljucena-iz-odbora-parade-pono
sa.html](http://www.srbijanet.rs/vesti/drustvo/17275-gej-strejt-alijansa-iskljucena-iz-odbora-parade-ponosa.html)

[5]
<http://www.kurir-info.rs/clanak/vesti/kurir-15-06-2009/kome-treba>

[6]
[http](http://www.kurir-info.rs/clanak/vesti/kurir-15-06-2009/kome-treba)

Српске власти и "геј-понос"

Пише: Слободан Антонић
субота, 20 јун 2009 14:27

[://www.b92.net/info/vesti/index.php? yyyy=2009&mm=03 &dd=16
&nav_category=12 &nav_id=350334](http://www.b92.net/info/vesti/index.php?yyyy=2009&mm=03&dd=16&nav_category=12&nav_id=350334)

[7]

<http://www.kurir-info.rs/clanak/vesti/kurir-15-06-2009/kome-treba>